JURNALISMUL CONTEMPORAN ȘI PROVOCĂRILE INTELIGENȚEI ARTIFICIALE (AI)

Georgiana Alina POPA,
asist.univ. drd.
Facultatea de Științe ale Comunicării
Universitatea Apollonia, Iași, Romania

Rezumat. *Jurnalismul contemporan se află la intersecția dintre tehnologie, etică și cerințele unui public tot mai exigent. În prezent, AI este folosit pentru redactarea știrilor, analiza datelor și personalizarea conținutului, existând îngrijorări și preocupări legate de impactul tehnologiei asupra locurilor de muncă din acest domeniu de activitate. Inteligența artificială (AI) joacă un rol din ce în ce mai important în jurnalism, influențând modul în care sunt produse, distribuite și consumate știrile. Impactul său poate fi atât pozitiv, cât și negativ, iar dezbaterea asupra utilizării AI în jurnalism este în plină desfășurare.*

Cuvinte-cheie: *jurnalism contemporan, tehnologie, impact tehnologic, analiza datelor, personalizarea conținutului, consumarea știrilor, impact pozitiv și negativ.*

CONTEMPORARY JOURNALISM AND THE CHALLENGES OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI)

Summary. *Contemporary journalism is at the intersection of technology, ethics and the demands of an increasingly demanding audience. Currently, AI is being used for news writing, data analysis and content personalization, with concerns and concerns about the impact of technology on jobs in this field. Artificial intelligence (AI) is playing an increasingly important role in journalism, influencing the way news is produced, distributed and consumed. Its impact can be both positive and negative, and the debate over the use of AI in journalism is ongoing.*

Keywords: *Contemporary journalism, technology, technology impact, data analysis, content personalization, news consumption, positive and negative impact.*

Argument

Atât jurnalismul, cât și inteligența artificială (AI), au început să se intersecteze din ce în ce mai mult în ultima perioadă de timp, ceea ce ridică câteva aspecte problematice din perspectiva *oportunităților,* cât și a *provocărilor.* În această scurtă prezentare vom evidenția câteva dintre provocările Inteligenței artficiale (AI) în jurnalismul contemporan, analizând printre altele și impactul AI asupra mass-media și activității jurnalistice, argumentând că, deși tehnologia aduce beneficii importante, există și riscuri semnificative care nu trebuie ignorate.

Inteligența artificială (AI) este un instrument puternic în jurnalism, capabil să îmbunătățească viteza, precizia și personalizarea conținutului. Însă, cu toate aces-

tea, riscurile asociate prin pierderea locurilor de muncă, dezinformarea și bias-ul algoritmic – impun o utilizare responsabilă și rațională a acestei tehnologii. Viitorul jurnalismului nu trebuie să fie exclusiv digital, ci va trebui să se axeze pe colaborarea dintre AI și jurnaliști, unde tehnologia sprijină, dar nu înlocuiește expertiza umană.

1. Relația dintre jurnalismul contemporan și mass-media contemporană.

Jurnalismul contemporan și mass-media au evoluat rapid odată cu progresul tehnologic, digitalizarea și schimbările în consumul de informație. În prezent, asistăm de fapt la trecerea din ce în ce mai accentuată de la presa scrisă la televiziune și platforme online, mass-media jucând un rol esențial în societate, influențând în mod decisiv opiniile publice și politica. Jurnalismul și mass-media contemporană sunt așadar într-o continuă schimbare, având atât *beneficii*, cât și *provocări***.** Deși digitalizarea și AI au îmbunătățit accesul la informație, problemele legate de dezinformare și etică rămân relevante. Un jurnalism de calitate, corect și etic, bazat pe verificarea surselor și responsabilitate socială, este esențial pentru o societate informată în plină transformare.

Jurnalismul contemporan și mass-media contemporană se *interferează* fiind interconectate, influențându-se reciproc și adaptându-se la noile tehnologii și la schimbările sociale. În era digitală, modul în care sunt produse, distribuite și consumate informațiile a suferit transformări majore, generând atât oportunități, cât și provocări.

Interferențele dintre jurnalism și mass-media contemporană sunt mai mult decât evidente, iar impactul lor asupra societății este de o profunzime șocantă uneori. În timp ce jurnalismul furnizează informații esențiale pentru democrație, mass-media acționează ca un vehicul care asigură distribuția acestora la scară largă. Cu toate acestea, provocările precum dezinformarea și pierderea independenței editoriale trebuie gestionate cu responsabilitate pentru ca jurnalismul să își păstreze credibilitatea. Digitalizarea, inteligența artificială și rețelele sociale au schimbat fundamental această relație, oferind așa cum am menționat mai sus, oportunități, dar și provocări semnificative.

Astfel, în prezent, ținând cont și de aspectele susmenționate, suntem de părere că nu se poate vorbi de o separare de facto a celor două noțiuni, respectiv jurnalism și mass-media, ele fiind inseparabile chiar dacă, la etapa actuală, atât jurnalismul, cât și mass-media contemporană se confruntă cu multiple provocări, fapt pe care îl vom evidenția în paragraful următor.

2. Inteligența artificială și jurnalismul contemporan. Colaborare sau separatism?

Așa cum am menționat în paragraful anterior, Inteligența artificială (AI) a

devenit o componentă esențială în jurnalismul contemporan, influențând modul în care sunt produse, distribuite și consumate informațiile, unii specialiști în domeniu oferind un cadru teoretic pentru înțelegerea relației dintre jurnalism și AI [1]**.** Însă, în timp ce unii văd AI ca pe un instrument complementar care sprijină activitatea jurnaliștilor, alții se tem că aceasta ar putea înlocui factorul uman, afectând etica și obiectivitatea presei. Astfel, se ridică întrebarea: Inteligența artificială (AI) și jurnalismul sunt conectate printr-o relație de *colaborare* sau există riscul unui *separatism* total? Răspunsul la acaestă întrebare îl vom da în cele ce urmează.

Astfel, ca argumente pentru *colaborare,* între Inteligența artificială și jurnalismul contemporan putem menționa un *prim argument* și anume că, *AI ar reprezenta instrument de sprijin pentru jurnaliști,* deoarece, analiza cantităților mari de date într-un timp foarte scurt, oferind jurnaliștilor *insight-uri* (părți din informație) valoroase. Un *al doilea argument*, pe care îl considerăm esential ar fi acela că, *AI are capacitatea de a detecta și combate fake news,* verificând totodată autenticitatea informațiilor și identifica conținut manipulat prin programe precum *Google Fact Check* sau *Facebook AI for Fake News Detection* [2]. Un ultim argument și *al treilea*, îl reprezintă faptul că *AI contribuie la personalizarea conținutului pentru utilizatori,* ajutând astfel la crearea unui flux de știri adaptat intereselor acestora ca, de exemplu: *Google News, Flipboard, Feedly.*

Referindu-ne la posibilul *separatism* care ar putea exista între Inteligența artificială (AI) și jurnalismul contemporan, unii autori sunt de părere că *AI poate prelua prejudecăți din datele de antrenare, afectând obiectivitatea știrilor*, evidențiind impactul major al AI asupra jurnalismului asociat cu provocările etice [3]. Alți autori, sunt de părerere că, *AI poate genera conținut falsificat (deepfake-uri), amenințând credibilitatea jurnalismului*, existând un risc de dezinformare și deepfake-uri, oferind o analiză detaliată a dezinformării și a manipulării digitale, inclusiv rolul AI în generarea riscurilor expuse mai sus [4]. Sunt și specialiști care susțin faptul că separatismul între cele două ar fi proovocat și de *automatizarea excesivă și pierderea locurilor de muncă,* AI putând prelua sarcini jurnalistice de bază, reducând nevoia de reporteri umani**,** analizând modul în care automatizarea influențează diferitele sectoare economice din România, discutând atât beneficiile, cât și riscurile asociate, inclusiv pierderea locurilor de muncă tradiționale și necesitatea recalificării forței de muncă [5].

Sintetizând, ținând cont și de ceea ce am prezentat mai sus, afirmăm că, deși AI poate îndeplini multe sarcini jurnalistice, aceasta nu poate înlocui complet factorul uman. Creativitatea, etica și gândirea critică rămân caracteristici esențiale ale jurnalismului, iar AI trebuie privită ca un instrument de sprijin, nu ca un substitut.

Colaborarea dintre AI și jurnaliști poate duce la un jurnalism mai rapid, mai precis și mai accesibil, evitând riscul unui separatism total.

3. Jurnalismul contemporan și provocările inteligenței artificiale (AI).

Jurnalismul contemporan se află în prezent, într-o perioadă de transformare accelerată, datorită revoluției digitale și a avansului tehnologic. Inteligența artificială (AI) joacă un rol dual: de o parte, sprijină procesul de colectare, analiză și diseminare a informațiilor, iar de cealaltă, ridică provocări etice, de verificare și de responsabilitate profesională. În continuare, ne propunem să prezintăm câteva dintre aspectele teoretice ale jurnalismului modern, analizând îndeoasebi principalele provocări generate de integrarea AI în procesul jurnalistic.

Ținând cont în special de *evoluția mediatică* și realitățile contemporane în procesul jurnalistic, putem afirma fără putință de tagadă faptul că, actualmente ne aflăm în fața unui proces amplu de *transformare digitală majoră*, evoluția mediatică conducând spre o tranziție de la presa tipărită la mediile digitale, fiind în postura de a redefini modul de producere și consumare a știrilor. Ca o consecință inevitabilă a acestui proces, apar și noi paradagime sau provocări, care se referă la faptul că, în era digitală, principiile fundamentale ale jurnalismului, respectiv verificarea informațiilor, etica profesională și imparțialitatea, toate acestea sunt reinterpretate în contextul *fluxurilor de informații rapide* și al *interactivității online*.

Vorbind despre jurnalismul contemporan, dar și provocările inteligenței artificiale în relația cu acesta, putem remarca astfel câteva aspecte esențiale în acest sens, unele dintre acestea fiind prezentate pe scurt în paragraful anterior, dar pe care le vom prezenta și analiza mai pe larg în cele ce urmează.

Astfel, *o primă provocare* o reprezintă *ingerința AI în automatizarea procesului mediatic* care are drept consecință imediată acea „*generare automată de conținut*” care nu este altceva decât modul în care *algoritmii* sau pașii pe care AI îi folosesc în redactarea de articole pe baza unor seturi de date, eficientizând procesul, dar reducând, în același timp, necesitatea prezenței jurnaliștilor pentru sarcini repetitive [6]. Există de altfel, un așa numit „*risc de deshumanizare*”, jurnalistul fiind înlocuit de robot consecința principală fiind aceea de pierdere a elementului creativ și critic specific factorului uman care poate afecta profunzimea și originalitatea conținutului jurnalistic. Inovațiile tehnologice influențează structura și funcționarea mass-media, inclusiv impactul AI asupra jurnalismului și a jurnalistului [7].

O a doua provocare o reprezintă *dezinformarea și Deepfake-urile* care reprezintă factori generatori de riscuri și provocări și care au drept consecință: „*manipularea informațiilor*”; acest fenomen este concretizat prin conținut falsificat datorat în exclusivitate de tehnologiile de tip *deepfake,* ele reprezentând riscuri majore pentru

credibilitatea știrilor, alimentând dezinfomarea și subminând încrederea publicului. În era digitală, *dezinformare*a și *tehnologiile deepfake* reprezintă două dintre cele mai acute provocări pentru mass-media și jurnalismul contemporan [8]. Aceste fenomene nu doar că afectează încrederea publicului în sursele de informație, dar generează și mari probleme pentru însăși esența democrației, afectând în aceeași măsură stabilitatea socială și securitatea demersului jurnalistic. În acest context, se simte nevoia de o mai bună verificare a conținutului media informațional, prin accesarea de metode avansate de tip *fact-checking* (verificarea faptelor n.n.) care devine imperativă pentru a contracara fluxul de informații eronate sau manipulative.

Referindu-ne la *dezinformare,* aceasta se referă la răspândirea intenționată a informațiilor false sau înșelătoare, menite să influențeze opinia publică sau să destabilizeze instituțiile sociale și politice, manifestându-se prin canale diverse: știri false, rețele sociale, mesaje manipulative și campanii de propagandă coordonate, erodând încrederea publicului în mass-media și instituțiile statului, făcând dificilă identificarea surselor credibile.

Consecința imediată este că, dezinformarea conduce în mod implicit la răspândirea de informații eronate, influențează deciziile electorale, politice și chiar economice, creând riscuri la scară largă. În acest sens, unii specialiști în domeniu, prin cercetările lor au oferit o înțelegere amplă a fenomenului dezinformării, explicând mecanismele și impactul acesteia asupra societății modern [9].

Concret, atât *dezinformarea,* cât și *deepfake-urile* sunt factori generatori de riscuri și provocări semnificative pentru societatea modernă. Însă, pentru a proteja integritatea informațională și a menține încrederea publicului, este esențială implementarea unor strategii eficiente de detectare, verificare și reglementare a acestor fenomene. O colaborare strânsă între tehnologie, jurnalism și reglementatori este cheia pentru a contracara impactul negativ al acestor inovații tehnologice.

O a treia și totodată, ultimă provocare majoră, o reprezintă fenomenul denumit *Bias Algoritmic* - prejudecățile integrate (părtinire algoritmică, exagerare în favoarea sau împotriva unui fapt) în care algoritmii de AI pot prelua și amplifica bias-uri existente în datele de antrenament, ceea ce poate conduce la un jurnalism parțial sau distorsionat. În strânsă relație cu bias-ul algorithmic, la care ne-am referit mai sus, se circumscrie și *lipsa transparenței* în mediatizarea știrilor și informațiilor jurnalistice. *Bias-ul algoritmic* reprezintă o problemă tot mai discutată în contextul actual al utilizării tehnologiilor digitale în mass-media și jurnalism.

Acesta se referă în mod direct la tendințele sistemice ale algoritmilor de a favoriza anumite tipare sau perspective, din cauza datelor de antrenament incomplete, părtinitoare sau a designului algoritmic. În mass-media și jurnalism, bias-ul algo-

ritmic poate influența modul în care informația este filtrată, prezentată și, în final, percepută de public. În jurnalism, *bias-ul algoritmic* apare atunci când datele utilizate pentru antrenarea algoritmilor reflectă prejudecăți istorice sau inegalități sociale, rezultatele vor fi, inevitabil, influențate de acești algoritmi. Totodată, modul în care algoritmii pot perpetua inegalitățile sociale și politice, oferă exemple clare de bias integrat în sistemele de analiză a datelor, inclusiv în contextul mass-media [10]. Algoritmii utilizați de platformele de știri și rețelele sociale decid ce conținut este afișat utilizatorilor.

Bias-ul algoritmic poate determina favorizarea anumitor perspective materializate prin aceea că, informațiile care corespund preferințelor majoritare ale unui grup sau ale unui anumit algoritm pot fi promovate în detrimentul altor puncte de vedere [11]. Efectul imediat este acela că, atunci când cititorii observă că informațiile par părtinitoare sau incomplete, încrederea în mass-media și în jurnalismul de calitate poate fi afectată. Așadar, publicarea metodologiilor și criteriilor algoritmilor considerăm că ar permite o mai bună înțelegere și control din partea publicului și a autorităților de reglementare.

Așadar, pentru a menține integritatea informațională și a asigura un jurnalism echitabil, este esențial ca dezvoltatorii, jurnaliștii și factorii de decizie să colaboreze pentru a identifica, monitoriza și corecta aceste prejudecăți algoritmice prin mplementarea unor audituri independente pentru evaluarea și corectarea bias-ului în algoritmi poate ajuta la reducerea prejudecăților. O abordare conștientă și etică poate transforma tehnologia într-un aliat puternic, reducând riscurile și sporind calitatea informațiilor distribuite publicului.

4. Concluzie

În concluzie, susținem faptul că, integrarea AI în jurnalism nu este un proces de înlocuire a factorului uman, ci unul de colaborare, în care tehnologia sprijină activitatea jurnaliștilor prin eficientizarea anumitor procese. Totuși, pentru ca această sinergie să funcționeze optim, este necesară dezvoltarea unor cadre etice și metodologice clare, care să abordeze riscurile de automatizare excesivă, dezinformare și bias algoritmic. Jurnalismul contemporan trebuie să se adapteze continuu noilor cerințe media, păstrând totodată valorile fundamentale ale profesiei.

Așa după cum s-a putut observa din studiul nostru, platformele digitale și rețelele sociale, prin algoritmii lor de recomandare, pot crea așa-numitele: „*bule informaționale*”, în care publicul este expus doar la perspective similare, reducând astfel contrastul ideologic și diversitatea opiniilor, jurnaliștii confrunt\ndu-se cu dificultatea de a menține un echilibru între optimizarea conținutului pentru vizibilitate și menținerea standardelor de obiectivitate și etică. De asemenea, există și riscul ca bi-

as-ul algoritmic să influențeze subiectele abordate sau să excludă anumite informații importante.

Inteligența artificială aduce beneficii semnificative în jurnalismul contemporan, sporind în mod considerabil eficiența și capacitatea de analiză a datelor. Totuși, subliniem încă o dată că, provocările legate de dezinformare, bias algoritmic, probleme etice și impactul asupra forței de muncă conduc la necesitatea unei abordări echilibrate a acestor probleme, paradigme. Colaborarea între tehnologie și factorul uman, reglementările adecvate și o transparență sporită sunt esențiale pentru a valorifica potențialul AI fără a compromite însă integritatea și diversitatea informațională.

Studiul de față are drept scop oferirea unei baze solide pentru înțelegerea succintă a implicațiilor și provocărilor aduse de AI în jurnalismul contemporan, evidențiind necesitatea unei colaborări echilibrate între tehnologie și acestă profesie, abordând riscurile associate, dar și modul în care acesta poate afecta diversitatea și echitatea în mass-media.

Referințe bibliografice:

1. McQuail, D. (2010*). McQuail's Mass Communication Theory*. SAGE Publications, ISBN, 1446244024, 9781446244029, pp. 632.
2. Silverman, C. (2015). *Verification Handbook: A definitive guide to verifying digital content for emergency coverage.* European Journalism Centre. Editor: Craig Silverman, The Poynter Institute.
3. Diakopoulos, N. (2019). *Automating the News: How Algorithms Are Rewriting the Media*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, ISBN 9780674976986, pp.336.
4. Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017*). Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making*. Published by the Council of Europe F-67075 Strasbourg Cedex.
5. Vasilendiuc N (2011), *Cultura profesională a jurnaliştilor*, București, Editura Universitară, ISBN: 978-973-737-967-2, pp.211.
6. Abrudan E. (2021), *Media în era digitală. Oportunități și inovații*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, ISBN 978-606-37-1322-4, pp.374.
7. Antonio . M, Surugiu R, (2024), *Media și Inteligența Artificială,* București, Editura: TRITONIC, ISBN: 978-606-749-767-0, pp.346.
8. Paris, B., & Donovan, J. (2019). *Deepfakes and Cheap Fakes: The Manipu-*

lation of Audio and Visual Evidence. Data & Society, www.datasociety.net @datasociety Illustration by Jim Cooke

9. Vaccari, C., & Chadwick, A. (2020). *Deepfakes and Disinformation: Exploring the Impact of Synthetic Political Video on Deception, Uncertainty, and Trust in News*. Social Media + Society, 6(1):205630512090340, DOI:10.1177/2056305120903408, LicenseCC BY-NC 4.0.
10. O’Neil, C. (2016). *Weapons of Math Destruction: How Big Data Increases Inequality and Threatens Democracy.* Crown Publishing, ISBN-13978-0553418811, pp.272.
11. Tudor, R. (2022), *Independenţa mass-mediei şi libertatea de exprimare. Mass media: libertate de exprimare şi limitări tehnologice*, București, Editura Tritonic, ISBN 978-606-749-207-1, pp.312.